

(i) Printed Pages : 8] Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9] Sub. Code :

0	1	3	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
Examination**

1047

POLITICAL SCIENCE

(In All Mediums)

(Political Theory-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

English Medium

Note :- (i) Question No. 1 is compulsory. Attempt any 9 out of total 15 questions. Each has 2 marks and the answer should be in 10-20 words.

(ii) Rest of the paper has *four* Units. Attempt *one* question from each Unit. Each question is of 18 marks.

(iii) For private and reappear candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to the maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

N-20

(1)

Turn Over

(Compulsory Question)

2 each

1. (i) What do you mean by power ?
- (ii) Write down the meaning of Authority.
- (iii) Define legitimacy.
- (iv) What do you mean by Charismatic Power ?
- (v) Write down any *two* features of Political Culture ?
- (vi) Write down any *four* safeguards of rights.
- (vii) What do you mean by Human Rights ?
- (viii) What do you mean by National Liberty.
- (ix) What do you mean by Justice ?
- (x) What is legal dimension of Justice ?
- (xi) Write down any *four* features of social change.
- (xii) What do you mean by democracy ?
- (xiii) Write down any *four* conditions necessary for the success of democracy.
- (xiv) Write down any *four* features of socialistic democracy.
- (xv) Write down any *four* features of political socialisation.

Unit-I -

2. Define political culture. Discuss its various kinds. 6+12=18
3. Define political socialisation. Explain its agents. 6+12=18

Unit-II

4. What do you mean by rights ? Explain the various kinds of rights. 6+12=18
5. Write down the different kinds of Duties. 18

Unit-III

6. Define liberty and discuss its various safeguards. 6+12=18
7. Define equality. Discuss its various dimensions. 6+12=18

Unit-IV

8. What do you mean by social change ? Write down its characteristics. 6+12=18
9. Make critical evaluation of the Elite theory of democracy. 18

हिन्दी माध्यम

नोट :- (i) प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। 15 में से कोई 9 प्रश्न कीजिए। प्रत्येक के दो अंक हैं। उत्तर लगभग 10-20 शब्दों में हों।

(ii) बाकी प्रश्न-पत्र में चार इकाई हैं। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

(iii) प्राइवेट एवं रि-एपीअर परीक्षार्थियों के, जिनकी अंदरूनी मूल्यांकन में अंक नहीं लगे, उनके द्वारा लिखित परीक्षा में प्राप्त अंकों के अनुपातानुसार, अंदरूनी मूल्यांकन की जगह अंक बढ़ा दिए जाएंगे।

(अनिवार्य प्रश्न)

2 प्रत्येक

1. (i) शक्ति से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (ii) सत्ता का अर्थ लिखिए।
- (iii) उचितता की परिभाषा लिखिए।
- (iv) करिश्माई शक्ति से आपका क्या भाव है ?
- (v) राजनीतिक संस्कृति की कोई दो विशेषताएँ लिखिए।
- (vi) अधिकारों के कोई चार रक्षक लिखिए।

- (vii) मानवीय अधिकारों से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (viii) राष्ट्रीय स्वतंत्रता से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (ix) न्याय से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (x) न्याय का कानूनी पक्ष क्या है ?
- (xi) सामाजिक परिवर्तन की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।
- (xii) लोकतंत्र से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (xiii) लोकतंत्र की सफलता के लिए कोई चार विशेषताएँ लिखिए।
- (xiv) समाजवादी लोकतंत्र की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।
- (xv) राजनीतिक समाजीकरण की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।

इकाई—I

2. राजनीतिक संस्कृति की परिभाषा दीजिए। इसकी विभिन्न किस्मों की चर्चा कीजिए। 6+12=18
3. राजनीतिक समाजीकरण की परिभाषा दीजिए। इसके एजेन्टों का वर्णन कीजिए। 6+12=18

इकाई—II

4. अधिकारों से आपका क्या अभिप्राय है ? अधिकारों की विभिन्न किस्मों की व्याख्या कीजिए। 6+12=18
5. कर्तव्यों की विभिन्न किस्में लिखिए। 18

इकाई—III

6. स्वतंत्रता की परिभाषा दीजिए। इसकी विभिन्न सुरक्षाओं की चर्चा कीजिए। $6+12=18$
7. समानता की परिभाषा दीजिए। इसके विभिन्न पक्षों की चर्चा कीजिए। $6+12=18$

इकाई—IV

8. सामाजिक परिवर्तन से आपका क्या अभिप्राय है ? इसकी विशेषताएँ लिखिए। $6+12=18$
9. लोकतंत्र के विशिष्ट वर्ग के सिद्धांत की आलोचनात्मक व्याख्या कीजिए। 18

(Punjabi Medium)

- ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 15 ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਨੰਬਰ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਲੱਗ-ਭੱਗ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।
- (2) ਬਾਕੀ ਪੇਪਰ ਦੇ 4 ਯੂਨਿਟ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 18 ਨੰਬਰ ਹਨ।
- (3) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਰੀ-ਅਪੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੰਬਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. (i) ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। 2 ਹਰੇਕ
- (ii) ਸੱਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
- (iii) ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
- (iv) ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾਮਈ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (v) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਰੱਖਿਅਕ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (viii) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (ix) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (x) ਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਕੀ ਹੈ?
- (xi) ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?

(xii) ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(xiii) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਿਖੋ?

(xiv) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?

(xv) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $6+12=18$
3. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੇ ਏਜੰਡਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। $6+12=18$

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। $6+12=18$
5. ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ। $6+12=18$

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆਰਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $6+12=18$
7. ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $6+12=18$
8. ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ। $6+12=18$
9. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। $6+12=18$